

አዋጅ ቁጥር... /2016

የመኖሪያ ቤት ኪራይ ቁጥጥር እና አስተዳደር አዋጅ

የመኖሪያ ቤት ኪራይ ዋጋ ከጊዜ ወደጊዜ እየኖረ እና በዜጎች ኑሮ ላይ ከፍተኛ ሚና እየፈጠረ በመሆኑ፤

የመኖሪያ ቤት አቅርቦት እንገብጋቢ እና መሠረታዊ የመብት ጉዳይ እንደመሆኑ መንግስት የመኖሪያ ቤት አቅርቦትን ለማሟላት እያደረገ ካለው ጥረት ጎን ለጎን እየኖረ ያለውን የቤት ኪራይ ዋጋ የማህበረሰቡን አቅም ያገናዘበ እና ተመጣጣኝ እንዲሆን በከተሞች ያለውን የመኖሪያ ቤት ኪራይ ንረት በእግባቡ መቆጣጠር እና ማስተዳደር በማስፈለጉ፤

የመኖሪያ ቤት ኪራይ ቁጥጥር እና አስተዳደር ግልጽነት፣ ተጠያቂነት ያለው እና የአከራዮችን እና ተከራዮችን ጥቅም እና መሰረታዊ መብቶች ሚዛን በጠበቀ መልኩ ለማስተናገድ የሚያስችል የሕግ ማዕቀፍ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ "የመኖሪያ ቤት ኪራይ ቁጥጥር እና አስተዳደር አዋጅ ቁጥር.../2016" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

- 1/ "የመኖሪያ ቤት ኪራይ" ማለት ለመኖሪያነት የሚያገለግል አንድ ወይም ከአንድ በላይ ክፍሎችን የያዘ ቤትን ተከራይ በመጠቀም ለሚያገኘው አገልግሎት ለአከራይ ክፍያ እየፈፀመ የሚኖርበት የውል ግንኙነት ነው።
- 2/ "አዲስ የተገነባ የመኖሪያ ቤት" ማለት ከሚመለከተው ለካል የገንባታ ፈቃድ በማውጣት አዲስ የተገነባና ለመጀመሪያ ጊዜ ለኪራይ የቀረበ ቤት ነው።

- 3/ "ነባር ተከራይቶ የማያውቅ የመኖሪያ ቤት" ማለት የቤቱ ግንባታ ተከናውኖ ከከራይ ውጭ ለሆነ አገልግሎት ሲውል ቆይቶ ለመጀመሪያ ጊዜ ለከራይ የተረበ ቤት ነው።
- 4/ "ያለአገልግሎት የተቀመጠ መኖሪያ ቤት" ማለት ግንባታው ሙሉ ለሙሉ የተጠናቀቀና ወደ አገልግሎት ያልተሸጋገረ ቤት ወይም ቀደም ሲል ሲከራይ ቆይቶ የቤቱ ባለቤት ለራሱም ሆነ ለሌላ ሰው ጥቅም ላይ ሳያውል ያለአገልግሎት እንዲቀመጥ የተደረገ መኖሪያ ቤት ነው።
- 5/ "ከተማ" ማለት ማዘጋጃ ቤት የተቋቋመበት ወይም በሀገ ሥልጣን በተሰጠው አካል ከተማ ተብሎ የተሰየመ ሰፍራ ነው።
- 6/ "ክልል" ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችንም ይጨምራል።
- 7/ "ሚኒስቴር" ማለት የከተማና መሠረተ ልማት ሚኒስቴር ነው።
- 8/ "ተቆጣጣሪ አካል" ማለት የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውልን እና ዋጋን እንዲቆጣጠር በክልል የሚሰየም አካል ነው።
- 9/ ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የቤትንም ጾታ ያካትታል።

15

3. የተፈጻሚነት ወሰን

- 1/ ይህ አዋጅ ተጠሪነታቸው ለክልል በሆኑ ከተሞች፣ በአዲስ አበባ እና በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር ላይ በሚፈጸም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ አዋጅ በሌሎች ከተሞች ላይ ተፈጻሚ ስለሚሆንበት ሁኔታ ክልሎች ነባራዊ ሁኔታውን እያዩ ይወስናሉ።
- 3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ይህ አዋጅ በሆቴል፣ ሪዞርት፣ የእንግዳ ማረፊያ እና ሌሎች በንግድ ፈቃድ መሰረት በሚከራዩ ቤቶች ላይ ተፈጻሚነት የለውም።

ክፍል ሁለት

ስለመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል እና ዋጋ

4. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል እና ምዝገባ

- 1/ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል በጽሁፍ የሚደረግ ሆኖ በተቆጣጣሪው አካል መረጋገጥ እና መመዝገብ አለበት።
- 2/ ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውልን የማረጋገጥና የመመዝገብ ስራ በክልሉ ሰነድን የማረጋገጥ ስልጣን ካለው አካል ጋር በትብብር ይሰራል።
- 3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ በአከራይና በተከራይ መካከል በሚደረግ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል እድሳት ላይ ተፈጻሚ ነው።
- 4/ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውሉ ከተፈረመበት ዕለት ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ አከራይ እና ተከራይ ወይም ወኪሎቻቸው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ውሉን አቅርበው እንዲረጋገጥ እና እንዲመዘገብ የማድረግ ግዴታ አለባቸው።
- 5/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ያልተረጋገጠ እና ያልተመዘገበ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል እንዳልተደረገ ይቆጠራል።
- 6/ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ማረጋገጥ ምዝገባ ግዴታውን ያልተወጣ አከራይ ወይም ተከራይ ላይ የሚጣል የገንዘብ ቅጣት በተቆጣጣሪው አካል በሚወጣ መመሪያ የሚወሰን ሆኖ የገንዘብ ቅጣቱ በማንኛውም ሁኔታ ባልተመዘገበው ውል ላይ ካለው የሶስት ወር ኪራይ ሊበልጥ አይችልም።

16

5. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ሞዴል ስለማዘጋጀት

- 1/ ተቆጣጣሪው አካል የቤት ኪራይ ውል ሞዴል ማዘጋጀት እና የተቋሙን ድረ-ገፅ ጨምሮ በሌላ ማንኛውም መንገድ ለህዝቡ ተደራሽ እንዲሆን ማድረግ አለበት።
- 2/ ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አዋጅ መሰረት የሚደረግ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ሞዴል የቤት ኪራይ ውሉን የተከተለ ካልሆነ ሊያሟላ የሚገባቸውን መስፈርቶች እና ይዘቶች በመመሪያ ሊወሰን ይችላል።

6. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ዘመን

- 1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 እና 16 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የመኖሪያ ቤት ኪራይ የውል ዘመን ከሁለት ዓመት ሊያንስ አይችልም።
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በጽሁፍ የተደረገ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ዘመን በውሉ ላይ የተቀመጠው የውል ዘመን ይሆናል።
- 3/ የአንድ ቤት ባለቤትነት በውርስ፣ በሽያጭ፣ በፅዳ ወይም በሌላ ማናቸውም ህጋዊ ምክንያት ለሌላ ወገን ኩላሊት የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውሉ ሊቋረጥ የሚችለው ቤቱ ኩላሊቱ ጊዜ ጀምሮ የ6 ወር ማስጠንቀቂያ ለተከራየ በመስጠት ነው።
- 4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ ቢኖርም ቤቱ ለሌላ ወገን የተላለፈው በስጦታ ከሆነ ተከራይ የውል ዘመኑ እስኪያት ድረስ በተከራየው ቤት የመቆየት መብት ይኖረዋል። የቤቱ ባለቤትነት በስጦታ የተላለፈለት ሰው የቀድሞውን አከራይ ተከቶ በኪራይ ውሉ መሰረት የአከራይን መብቶች እና ግዴታዎች ይሸከማል።
- 5/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ ቢኖርም ቤቱ የተላለፈለት አዲስ የቤቱ ባለቤት ፈቃደኛ ከሆነ ተከራይ ቤቱን እንደተከራየው ሊቀጥል ይችላል።
- 6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት የኪራይ ውሉ የተቋረጠ የመኖሪያ ቤት ለሌላ ተከራይ የሚከራይ ከሆነ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚደረግ የቤት ኪራይ ዋጋ ጭማሪ እንደተጠበቀ ሆኖ የቤቱ የኪራይ ዋጋ በተቋረጠው ውል ላይ የተቀመጠው የኪራይ ዋጋ ነው።
- 7/ የቤት ኪራይ ውል ዘመን ሳይጠናቀቅ ተከራይን ከቤት ማስወጣት ወይም በዚህ አዋጅ ከተፈቀደው ሁኔታ ውጭ የዋጋ ጭማሪ ማድረግ አይችልም።

7. ነባር የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል

- 1/ ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት በጽሁፍ የተደረገ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል በአከራይና ተከራይ ስምምነት እንዲቋረጥ ካልተደረገ በስተቀር በዚህ አዋጅ መሰረት ተቆጣጣሪ አካል በተሰየመ በ30 ቀናት ውስጥ በዚህ አዋጅ በተቀመጠው አግባብ መረጋገጥ እና መመዝገብ አለበት።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የማረጋገጫ እና የምዝገባ ጊዜ በተቆጣጣሪው አካል እንደ አስፈላጊነቱ እስከ ሶስት ወር ድረስ ሊራዘም ይችላል።

8. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ዋጋ

- 1/ የተመዘገበ የኪራይ ውል ላይ ያለው የቤት ኪራይ ዋጋ የቤቱ የኪራይ ዋጋ እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል።
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ተቆጣጣሪው አካል በዚህ አዋጅ መሰረት የወሰነውን የመኖሪያ ቤት ኪራይ ማሻሻያ መነሻ በማድረግ አኪራይ የሠመረው የቤት ኪራይ ዋጋ የመኖሪያ ቤቱ ኪራይ ውል ላይ የተመለከተው የኪራይ ዋጋ አካል ተደርጎ ይወሰዳል።
- 3/ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል በሚታደስበትም ሆነ አዲስ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል በሚፈረምበት ወቅት በነባር ተከራይም ሆነ በአዲስ ተከራይ ላይ የዋጋ ጭማሪ ለማድረግ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተመለከተው የቤቱ ኪራይ ዋጋ መነሻ ዋጋ ተደርጎ ይወሰዳል።
- 4/ አኪራይ ለነባር ተከራይ ወይም ለአዲስ ተከራይ በሚያከራየው የመኖሪያ ቤት ላይ ቀድሞ በነበረው ኪራይ ላይ የኪራይ ዋጋ ጭማሪ ማድረግ የሚችለው ተቆጣጣሪው አካል በአመት አንድ ጊዜ ነባራዊ የኢኮኖሚውን ሁኔታ እና ሌሎች አግባብነት ያላቸውን ጉዳዮች ከግምት በማስገባት ሲወሰን የሚችለውን የመኖሪያ ቤት ኪራይ ጭማሪ መሰረት በማድረግ ነው።
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 መሰረት የሚደረገው የዋጋ ጭማሪ በተቆጣጣሪው አካል በሰኔ አንድ ለሀዝብ ዶፋ ተደርጎ ከሰኔ 30 ጀምሮ ለአንድ አመት የፀና ይሆናል።
- 6/ አኪራይ በዚህ አንቀጽ መሰረት በተቆጣጣሪው አካል የተደረገውን የቤት ኪራይ ዋጋ ማሻሻያ መሰረት በማድረግ የውል ዘመኑ ባላለቀ የቤት ኪራይ ላይ ጭማሪ ባደረገ ጊዜ ቀድሞ በነበረው ዋጋ ላይ የተደረገውን የኪራይ ዋጋ ማሻሻያ ለተከራይ እና ለተቆጣጣሪው አካል በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት።
- 7/ አኪራይ በዚህ አዋጅ መሰረት የቤት ኪራይ ውሉ የተመዘገበን የመኖሪያ ቤት የውል ዘመኑ መጠናቀቅ በኋላ በተለያዩ ምክንያቶች ሳያከራየው ቆይቶ በኋላ ለኪራይ ሲያቀርበው የቤቱ የኪራይ ዋጋ የሚሆነው የቤቱ ኪራይ ሳይቋረጥ ቀጥሎ ቢሆን ናሮ የሚኖረው የኪራይ ዋጋ ነው።

8/ ይህ አዋጅ ስራ ላይ ከዋለበት ጊዜ ጀምሮ ወደኋላ ሁለት ዓመት በፊት የኪራይ ውሉ የተቋረጠ የመኖሪያ ቤት አዋጁ ስራ ላይ ከዋለ በኋላ ለኪራይ ከተረበ የቤቱ የኪራይ ዋጋ በአከራይና ተከራይ ስምምነት የሚወሰን ይሆናል።

9/ ይህ አዋጅ ስራ ላይ ከዋለበት ጊዜ ጀምሮ ወደኋላ እስከ ሁለት ዓመት ድረስ የኪራይ ውሉ የተቋረጠ የመኖሪያ ቤት አዋጁ ስራ ላይ ከዋለ በኋላ ለኪራይ ከተረበ በዚህ አዋጅ መሰረት ሊጨመር የሚችለው የኪራይ ዋጋ እንደተጠበቀ ሆኖ ለመጨረሻ ጊዜ ሲከራይ በነበረው ዋጋ የሚከራይ ይሆናል።

10/ አከራይ ቀደም ሲል ሲከራይ የቆየ የመኖሪያ ቤት ወይም ግንባታው ሙሉ በሙሉ የተጠናቀቀ አዲስ ቤት ያለአገልግሎት ከሰድስት ወር በላይ እንዲቀመጥ ካደረገ ቤቱ በኪራይ ሊከፍል ይችላል የነበረውን የመኖሪያ ቤት ኪራይ ገቢ ግብር ተሰልቶ እንዲከፍል ይደረጋል

9. አዲስ የመኖሪያ ቤት ለማከራየት የተፈጸመ የቤት ኪራይ ውል

1/ አዲስ የተገነባ ወይም ለመጀመሪያ ጊዜ ለኪራይ የተረበ የመኖሪያ ቤት በሚከራይበት ጊዜ የቤቱ የኪራይ ዋጋ በአከራይና ተከራይ ስምምነት የሚወሰን ይሆናል።

2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ የሚፀናው የማይንቀሳቀስ ንብረትን በተመለከተ የዋጋ ግመታ ሥርዓት በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ እስከሚወሰን ድረስ ነው።

10. ለአከራይ ስለሚሰጥ ማበረታቻ

1/ አዲስ የመኖሪያ ቤት ሰርቶ ለኪራይ ያተረበ አከራይ በዚህ አዋጅ መሰረት ከሚወጡ የቤት ኪራይ ዋጋ ጣሪያ ግዴታዎች የመጀመሪያውን የቤት ኪራይ ውል ካስመዘገበበት ጊዜ ጀምሮ ለሚቆጠር አራት አመት ነጻ ይሆናል።

2/ አከራይ ነባር እና ተከራይቶ የማያውቅ የመኖሪያ ቤትን ለኪራይ ካተረበ በዚህ አዋጅ መሰረት ከሚወጡ የቤት ኪራይ ዋጋ ጣሪያ ግዴታዎች የመጀመሪያውን የቤት ኪራይ ውል ካስመዘገበበት ጊዜ ጀምሮ ለሚቆጠር ሁለት አመት ነጻ ይሆናል።

3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች እንደተጠቀሱ ሆኖ የኪራይ ምዝገባን የሚመለከቱ እና ሌሎች የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እና ግዴታዎች ተፈፃሚ ይሆናሉ።

4/ የመኖሪያ ቤትን ሳያከራይ በባዶ ወይም በሌላ አግባብ ለንግድ ወይም ለመኖርያ ወይም መሰል ተመጣጣኝ ማህበራዊ ፋይዳ ያለው አገልግሎት ሳይሰጥ ከአንድ አመት በላይ የሚያቆይ የቤት ባለቤቶች የቤቱ የንብረት ግብር ተመን 25% የሚያክል ተጨማሪ ክፍያ እንዲከፍሉ የሚያስገድድ አሰራር ከፍተኛ የቤት እጥረት ባለባቸው የከተማ አስተዳደሮች በመመሪያ ሊዘረጋ ይችላል።

5/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) በአንድ ገቢ ውስጥ ወይም በአንድ የየቦታ የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነድ የተካተቱ ቤቶችን በመነጣጠል ተግባር ላይ ሊውል አይችልም።

11. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ስለሚታደስበት ሁኔታ

1/ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል የኪራይ ውል ዘመኑ ሲያበቃ በአከራይና ተከራይ ስምምነት በጽሑፍ ሲታደስ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የቤት ኪራይ ውል ሲታደስ አከራይ ሊያደርግ የሚችለው የቤት ኪራይ ዋጋ ተማሪ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 (4) ከተመላከተው ጣርያ ሊያልፍ አይችልም።

12. ስለ ቅድመ ክፍያ

ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ሲገባ አከራይ ከተከራይ ላይ ሊጠይቅ የሚችለው ቅድመ ክፍያ ከ2 ወር የቤቱ ኪራይ ዋጋ ሊበልጥ አይችልም።

13. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ክፍያ ሥርዓት

1/ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ክፍያ በባንክ ወይም በሌላ ህጋዊ በሆነ የኤሌክትሮኒክ ዘዴ ብቻ የሚፈጸም ይሆናል።

2/ አከራይና ተከራይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 መሠረት ከተመዘገበው የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል በተጨማሪ በዚህ አንቀጽ ላይ የተተመጡትን የቤት ኪራይ ክፍያ ሰነዶችን አደራጅተው የመያዝ ግዴታ አለባቸው።

14. ተቆጣጣሪው ያለው ማሰረጃ

ተቆጣጣሪው እካል ከሚያደርገው ማንኛውም የቁጥጥር ሥራ ጋር በተያያዘ በዚህ አዋጅ መሰረት ከተመዘገበው የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል በተጨማሪ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚፈፀሙ የመኖሪያ ቤት ኪራይ የክፍያ ሰነዶችንም ሊጠይቅ ይችላል።

ክፍል ሶስት

የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ስለማቋረጥ

15. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውልን በስምምነት፣ በማስታወቅ ወይም በማስጠንቀቂያ ስለማቋረጥ

ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል የኪራይ ዘመኑ ሳይጠናቀቅ በአከራይና ተከራይ ስምምነት፣ ተከራይ ቤቱን መልቀቅ ሲፈልግ የሁለት ወር የቅድሚያ ማስታወቂያ በመስጠት ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 (3) አግባብ ማስጠንቀቂያ በመስጠት ሊቋረጥ ይችላል።

16. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ያለማስጠንቀቂያ የሚቋረጥበት ሁኔታ

1/ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል የኪራይ ዘመኑ ሳይጠናቀቅ ያለማስጠንቀቂያ በአከራይ ሊቋረጥ የሚችለው ተከራይ፡-

- ሀ) የቤት ኪራይን በውሉ በተመለከተው የመከፈያ ጊዜ ለመጀመሪያ ከሆነ ከአስራ አምስት ቀን ካላለፈ፤
- ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የቤት ኪራይን በውሉ ከተመለከተው ቀን ለሁለተኛ ጊዜ ከሆነ 7 ቀን ካላለፈ፤
- ሐ) ቤቱን ያለአከራይ ፈቃድ ከመኖሪያነት ውጪ ወይም ለንግድ ስራ የሚጠቀምበት ከሆነ፤
- መ) የአካባቢውን ሰላምና ጸጥታ በተደጋጋሚ የሚያውክ ከሆነ፤
- ሠ) በቤቱ ውስጥ የወንጀል ተግባር የሚፈጽም ወይም ቤቱን ለወንጀል መፈጸሚያ የሚጠቀምበት ከሆነ፤
- ረ) አስቦ ወይም በቸልተኛነት በቤቱ ላይ ጉልህ ጉዳት ያደረሰ እንደሆነ፤ ወይም
- ሰ) በሌላ ተመሳሳይ ምክንያት፤

ነው።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ዓላማ "ጉልህ ጉዳት" ማለት በመደበኛ አገልግሎት ከሚደርሰው እርጅና ያለፈ የቤቱን ደህንነት እና ዋጋ ግልፅ በሆነ ሁኔታ የሚቀንስ ወይም አደጋ ላይ የሚጥል ሁኔታ ነው።

17. የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል መቋረጥ የሚኖረው ውጤት

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 መሰረት የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውል ከተቋረጠ በዚህ አዋጅ መሰረት ጭማሪ ሊደረግባቸው በሚችሉ ሁኔታዎች ካልሆነ በስተቀር ቤቱ ለሌላ ሰው ሲኪራይ ተደግሞ ከነበረው የኪራይ ዋጋ ላይ ጭማሪ ማድረግ አይችልም።

2/ አኪራይ የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ በመጣስ የዋጋ ጭማሪ ያደረገ ከሆነ ተቆጣጣሪ አካሉ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ሊጥሰው ከሚችለው የገንዘብ ትግት በተጨማሪ፣ በአዲሱ ተኪራይ አመልካችነት የቤት ኪራይ ውሉ ወደ ተደግሞ የኪራይ ዋጋ እንዲመለስ ሊያደርግ ይችላል።

ክፍል አራት

ስለ ሥልጣንና ተግባር

18. የሚኒስቴሩ ስልጣንና ተግባር

ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ስልጣን እና ተግባራት ይኑሩታል፡

- 1/ የዚህን አዋጅ ወጥ አፈፃፀም ይከታተላል፣ ክልሎችን ያስተባብራል፣
- 2/ ሀገር አቀፍ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ስርዓት እንዲገነባ ለክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች ድጋፍ እና ክትትል ያደርጋል፣
- 3/ በሀገሪቱ የተስተካከለ የመኖሪያ ቤት ኪራይ ስርዓት እንዲኖር ጥናት ያደርጋል፣ የፖሊሲ ሃሳቦችን ያመነጫል፣
- 4/ የመኖሪያ ቤት ኪራይን የሚመለከቱ መረጃዎችን ያሰባስባል፣ ይተነትናል፣ ለሕዝብ ተደራሽ እንዲሆኑ የሚያስችሉ መንገዶች ይተይላል፣
- 5/ የመኖሪያ ቤት ኪራይ የዋጋ መተመኛ ሥልጣን በጥናት በመንደፍ ተገቢው ስርዓት እንዲዘረጋ ከክልሎች ጋር በትብብር ይሰራል።

19. የተቆጣጣሪ አካል ስልጣንና ተግባር

በክልል የተሰየመ ተቆጣጣሪ አካል የሚከተለው ስልጣን እና ተግባራት ይኖሩታል፡

- 1/ ደህን አዋጅ መሠረት በማድረግ ከክልሉ ነባራዊ ሁኔታ ጋር የሚጣጣም የመኖሪያ ቤት ኪራይ መመሪያ ያወጣል፣

- 2/ በዚህ አዋጅ መሰረት የመኖሪያ ቤት ኪራይ ሞዴል ውል ያዘጋጃል፤
- 3/ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚፈጸም የመኖሪያ ቤት ኪራይ ውልን ይመዘግባል፤
- 4/ ይህን አዋጅ እና አዋጁን መሰረት በማድረግ የሚወጡ ድንብ እና መመሪያዎችን አፈፃፀም ይቆጣጠራል፤
- 5/ በኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ የታገዘ ዘመናዊ የቤት ኪራይ አሰራር ሥርዓት ይዘረጋል፤ ተፈጻሚነቱን ይከታተላል፤
- 6/ የክልል የመኖሪያ ቤት ኪራይን የሚመለከቱ መረጃዎች ሰብስቦ በመተንተን ለሕዝብ ተደራሽ እንዲሆኑ ያደርጋል፤ ለሚኒስቴሩ ያስተላልፋል፤
- 7/ የአከራይ ተከራይ ውልና የኪራይ ዋጋ መረጃን ይይዛል፤
- 8/ የዚህን አዋጅ ጥሰት ጥቆማዎች በመቀበል እና በማጣራት የቅጣት ውሳኔ ያስተላልፋል፤ ቅጣቱንም ያስፈጽማል፤
- 9/ የቤት ኪራይ ሕጋዊ መሠረት እንዲኖረው ለማድረግ የሚረዱ ሌሎች ተግባሮችን ያከናውናል።

ከፍል አምስት

የጥቆማ እና ቅሬታ አቀራረብ ሥነ-ሥርዓት

20. የአዋጅ ጥሰት ጥቆማ ስለማቅረብ

- 1/ በዚህ አዋጅ የተደነገጉት ድንጋጌዎች ጥሰት አለ ብሎ ያመነ ማንኛውም ወገን ጥሰቱን ካወቀበት ቀን ጀምሮ በ 30 የሰራ ቀናት ውስጥ ከደጋፊ ማሰሪያ ጋር በጽሁፍ ጥቆማውን ለተቆጣጣሪው አካል ማቅረብ ይችላል።
- 2/ ተቆጣጣሪ አካሉ በዚህ አዋጅ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ጥቆማ ሊቀርብባቸው የሚችሉ ጉዳዮችን እና በራሱ ተነሳሽነት የሚያጣራበትን አሰራር እንዲሁም የአስተዳደር ቅጣቶችን በተመለከተ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል።
- 3/ የወንጀል ተጠያቂነት የሚያስከትሉ ጉዳዮች እንደተጠበቁ ሆኖ የዚህን አዋጅ እና አዋጁን ተከትለው የሚወጡ ህጎች ጥሰትን ለማረም የሚጣል ማንኛውም የአስተዳደር ቅጣት ከሰሰት ወር የቤቱ የኪራይ ዋጋ ሊበልጥ አይችልም።
- 4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት የሚጣል የአስተዳደር ቅጣት ላይ ቅሬታ ያለው ሰው፣ የውሳኔው ግልባጭ በደረሰው ሰላሳ ቀናት ውስጥ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 24 መሰረት ለሚቋቋመው የአቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ አቤቱታ የማቅረብ መብት አለው።

5/ ውሳኔው እንዲከለስ የተረበ አቤቱታ የመሠረዳ ልምድ ሳያገኝ ቅጣቱ ተፈጻሚ ሊሆን አችልም።

6/ በዚህ አዋጅ መሰረት ለሚሰጡ አስተዳደራዊ ውሳኔዎች አግባብነት ያለው የአስተዳደር ሥነ-ሥርዓት ህግ ድንጋጌዎች በዚህ አዋጅ ባልተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ እንደአግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

21. የተከራይ እከራይ አለመግባባት

1/ ማንኛውም በእከራይ እና ተከራይ መካከል የሚያጋጥም እና የዚህን አዋጅ አፈፃፀም የተመለከተ አለመግባባት እንዲፈታ ለተቆጣጣሪ አካሉ በእከራይም ሆነ በተከራይ በፅሁፍ ማመልከቻ ሊቀርብ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርብ ማንኛውም ማመልከቻ ከሚከተሉት ማስረጃዎች ጋር አብሮ ሊቀርብ ይገባል፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 መሠረት የተመዘገበ የኪራይ ውል፤

ለ/ በባንክ ወይም በሌላ ኤሌክትሮኒክስ መንገድ የተደረገ የክፍያ ሰነድ፤ እና

ሐ/ በተቆጣጣሪ አካሉ የሚጠየቅ ማንኛውም አስፈላጊ ሰነድ።

22. የማመልከቻ አቀራረብ ሥነ-ሥርዓት

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርብ ማንኛውም የአለመግባባት ማመልከቻ መነሻ የሆነው ጉዳይ ባጋጠመ በ30 የሥራ ቀናት ውስጥ ለተቆጣጣሪ አካሉ በጽሁፍ መቅረብ አለበት።

2/ ማመልከቻው የተረበለት አካልም ቅሬታውን መርምሮ ቅሬታው በተረበለት በ30 የሥራ ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት።

23. ስለ ቅሬታ ማመልከቻ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 22 ንዑስ አንቀጽ 2 መሰረት በተሰጠው ውሳኔ ቅሬታ ያለው ወገን የመኖሪያ ቤቱ ባለቤት አካባቢ አገልግሎት እንዲሰጥ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 24 መሠረት ለሚቋቋመው የቤት ኪራይ ጉዳይ አቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ የጽሁፍ አቤቱታ ውሳኔው ከደረሰው ቀን ጀምሮ በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ ቅሬታውን ማቅረብ ይኖርበታል።

24. አቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ ስለማቋቋም

1/ ከአለብ የተገልጋዩን ሀብረተሰብ ብዛት፣ የቅሬታዎች ሰፋትና ለአገልግሎት ተጠቃሚዎች የሚኖረውን የቦታ ተደራሽነት መሰረት በማድረግ አንድ ወይም ከዛ በላይ የቤት ኪራይ አቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ ሊያቋቁም ይችላል።

2/ በየከተማው የሚያስፈልገውን የአቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ ብዛት እና የሰራ ሁኔታ የቤት ኪራይ አቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ አባላት ሥነ-ምግባር፣ የሥራ ዘመን፣ የኮሚቴ አባላት ብዛት፣ የሙያ ብቃት ደረጃ እና የሙያ ስብጥር ከአለብ በሚያወጣው በመመሪያ ይወሰናል።

25. የኮሚቴው ሥልጣንና ተግባር

1/ አቤቱታ ሰሚ ኮሚቴ በተቆጣጣሪ አካል የሚወሰኑ የተከራይ አከራይ አለመግባባት ላይ የሚተላለፉ፣ የአዋጁን ጥሰት አስመልክቶ በተደረገ ማጣራት መሰረት የሚወሰኑ የተቆጣጣሪው አካል ውሳኔዎች ላይ አቤቱታ በማስተናገድ፣ የተቆጣጣሪውን አካል ውሳኔ በከፊል ወይም በሙሉ እንዲፀድቅ ወይም እንዲሻር ይወስናል።

2/ ኮሚቴው የሰጠው ውሳኔ የመሠረረሻ አስተዳደራዊ ውሳኔ ይሆናል።

3/ ኮሚቴው የውስጥ አሰራሩን በተመለከተ መመሪያ ያወጣል።

26. ስለ ይግባኝ

1/ በኮሚቴው ውሳኔ ጥቅሙ የተነካበት ማንኛውም ወገን ስልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

2/ ፍርድ ቤቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የተረበሰትን ይግባኝ መርምሮ ይግባኙ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል።

3/ ፍርድ ቤቱ የሚሰጠው ውሳኔ የመሠረረሻ ይሆናል።

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

27. ስለአገልግሎት ክፍያዎች

1/ አከራይ ከተከራይ ወይም ሌሎች ተከራዮች ጋር በጋራ የውሃ ወይም የመብራት ቆጣሪ በሚጠቀምበት ጊዜ የውሃ ወይም የመብራት አገልግሎት ክፍያ ስለሚከፍልበት ሁኔታ በመኖሪያ ቤቱ የኪራይ ውል ላይ ይወሰናል።

2/ ተከራይ የተከራየው የመኖሪያ ቤት የራሱ የመብራት ወይም የውሃ ቆጣሪ ወይም የመስመር ስልክ እገልግሎት ያለው ከሆነ የተለየ ስምምነት ከሌለ በስተቀር የውሃ የመብራት ወይም የስልክ እገልግሎት ክፍያውን የሚከፍለው ተከራይ ነው።

3/ ተከራይ ስለሚያገኛቸው የጥበቃ፣ የዕዳት ወይም ሌሎች መሰል እገልግሎቶች ክፍያ ከተከራይ ጋር በመኖሪያ ቤቱ ኪራይ ውል ላይ ይወሰናሉ።

28. እስተዳደራዊ እርምጃ

በዚህ አዋጅ መሰረት የሚወሰዱ እስተዳደራዊ እርምጃዎች እና የሚጣሉ ቅጣቶች ተቆጣጣሪው እካል በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናሉ።

29. ደንብና መመሪያ የግውጣት ሥልጣን

1/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልገውን ደንብ ያወጣል።

2/ ተቆጣጣሪው እካል ይህንን አዋጅ ወይም ይህን አዋጅ ተከትሎ የሚወጣ ደንብን ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

30. የፍትሐብሔር ሕግ ድንጋጌዎች ተፈጻሚነት

በፍትሐብሔር ሕግ ውስጥ ስለውሎች በጠቅላላው እና ስለኪራይ የተተመጡ ድንጋጌዎች በዚህ አዋጅ ባልተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

31. ተጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ወይም ልማዳዊ አሠራር ተፈጻሚነት አይኖረውም።

32. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ከወደተበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ ... ቀን/2016 ዓ.ም
ሳህለወርቅ ዘውዴ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት